

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kon trakt korting.

MEDITATIE

Het heilswonder Gods

En het zal zijn in de laatste dagen, (zegt God) Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees.

Hand. 2:17a

Onze eeuw kan genoemd worden de eeuw der wonderen. Wetenschap en techniek hebben een geweldige vlucht genomen. Er wordt gesproken van lucht- en ruimtevaart, van nier- en harttransplantatie. In enkele uren kan men van het ene werelddeel komen in het andere.

Ruimtevaarders hebben de reis gemaakt van de aarde naar de maan en keerden behouden terug. Nu sluit de kerk Gods de ogen niet voor deze wonderen, maar zij leeft niet bij deze en andere wonderen der wereld. Zij gaat in de wonderen der wereld niet op. Zij leeft bij de wonderen Gods. Daarin ligt haar zaligheid. Haar eeuwig behoud. Van die wonderen Gods wordt gesproken. Ziet daar Petrus staan op de Pinksterdag, de dag van het heilswonder Gods. Na zijn weerlegging van de spottende opmerking, wijst hij er op wat God gedaan heeft. Gedaan heeft naar Zijn Woord. Wat God de Heere beloofd had, is werkelijkheid geworden. Ongeveer duizend jaar geleden in de tijd, waarin de profeet Joël onder het volk werkte, sprak de Heere Zijn heilsbelofte. Die belofte is vastgelegd in het Boek der eeuwen. In het uur van de spottende opmerking dat hij en de anderen vol zoete wijn waren, bracht Gods Geest hem voor de aandacht het Woord des Geestes. Vandaar zijn positief getuigenis: „Dit is het, wat gesproken is door de profeet Joël”. Wat gij heden hoort en ziet is het werk van de Heere. Het is alles vrucht van het wonder van Gods genade. En dat wonder blijft niet beperkt tot ons. Het wordt een universeel wonder. God zal van Zijn Geest uitstorten op alle vlees en dat in de laatste dagen. De laatste dagen zijn in de Schrift de nieuwe tijd, de tijd, waarin God Zijn bijzondere beloften gaat vervullen. Het is de periode, vanaf Zijn komst in het vlees te Bethlehem tot die van Zijn wederkomst op de wolken. Die laatste periode van de wereld zal een periode zijn, waarin de machten uit de afgrond hun laatste aanval zullen doen op de Kerk en het Koninkrijk des Heeren. En die aanval zal een krachtige zijn. Er zal gebruik gemaakt worden van list en geweld. De afval zal groot zijn en velen zullen beziel worden door de verleidende geesten. Men zal roepen „hier is de Christus en ziet daar is de Christus”. De mens der zonde zal in zijn bruutheid openbaar komen. Maar wat deze machten, gestimuleerd beheerst en geleid door de satan, de overste van deze wereld, ook mogen bereiken, de Heere volvoert Zijn raad. Op aarde verdwijnt niet de dag van Gods genade, de welangename tijd. De dag der zaligheid. De Heere zal uitstorten van Zijn Geest op alle vlees. Dit spreekt ons van het baanbrekende werk des Heeren. De Geest zal komen op mensen, welke huidskleur zij ook bezitten. Bij de Heere is er geen aanneming van de persoon. Hij ziet de persoon des mensen niet aan. Op de ganse aarde zullen, de eeuwen door, mensen komen in wie de Heilige

Geest woont en werkt. Zij zullen delen in het heilswonder des Heeren. Nu ligt in de uitspraak „alle vlees” niet opgesloten: alle mensen, of de gehele wereld. De leer van de alverzoening, de leer van de algemene verzoening zijn in strijd met Gods Woord. Deze zijn zielsmisleidend. Men hoort en leest wel eens, gelijk Jeruzalem twaalf poorten had zo leidt ons aller weg naar Het Jeruzalem. Of we behoren tot de kerk en daarom moeten we geloven, dat we onderweg zijn. Onderweg naar het hemelse Jeruzalem. Distancieert U van deze gedachten. Het zijn puur menselijke gedachten. Gods Woord laat een ander getuigenis horen. Ook Hand. 2:17. Het woord „vlees” spreekt ons van 's mensen broosheid en vergankelijkheid. Het duidt aan de mens in zijn zondestaat. In het woord „vlees” ligt uitgedrukt de geweldige tegenstelling die er is tussen de mens in het paradijs en de mens na het paradijs. Voor zijn val en na zijn val. In de staat der rechtvaardigheid was hij drager van het beeld Gods. Bestaande in kennis, gerechtigheid en heiligheid. De mens diende en loofde God. Hij deed de wil des Heeren. Door de zonde is dit algeheel anders geworden. Hij doet niet meer de wil van God, maar de wil des vlees. Hij bedenkt, dat des vlees is. En dat bedenken des vlees is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich der wet van God niet. Vandaar dat de vleeselijke mens God niet behagen kan. Maar nu spreekt de tekst van het heilswonder Gods in Christus. Op dat vlees wordt nu uitgestort de Geest Gods. Dat wil nu zeggen, dat de Geest een aanval doet op het vlees, op de mens, die in de zonde leeft. En dat is een krachtige aanval. Hierdoor wordt de kracht, de overheersende kracht van het vlees gebroken. Door de krachtige werking des Geestes wordt de mens een tweemens. De wedergeboorte voltrekt zich. Het nieuwe leven, het leven des Geestes openbaart zich. Op de Pinksterdag horen we mensen uitroepen: „Wat zullen wij doen, Mannenbroeders”? Een Lydia kreeg een geopend hart, zodat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd. En de gebroken stokbewaarder zei tot Paulus en Silas: „lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?”. En een Timotheus werd het genadeleven deelachtig. Hij werd oprecht aan de Heere en Zijn dienst verbonden. De Geest maakt tot liefhebbers des Heeren. De Geest maakt farizeeërs tot tollenaars. Tot boetvaardige zondaren en zondaren. De Geest verheerlijkt genade Gods. Drijft uit tot Christus. Doet aanhouden bij Christus en verenigt met Christus. De Geest doet wandelen naar de Geest. Dit alles ligt opgesloten in het woord, „uitstorten”. In rijke mate stort God Zijn Geest uit. Gelijk een overvloeiende beek, die ver buiten zijn oevers treedt en met zijn gezegend vocht de aarde doordrenkt en vruchtbaar maakt, also zal Gods Geest onder mensen werken. Nu blijft op aarde een ieder op wie en in wie de Heilige Geest gekomen is het vlees bezitten. Vandaar dat met Paulus beleden moet worden: „Ik ben vleeselijk, verkocht onder de zonde, want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik”. Maar nu spreekt het woord „uitgieten” ook van het heilvolle perspectief. Eenmaal wordt de macht van het vlees voorgoed gebroken. Het zondige vlees wordt algeheel vernietigd. Men zal op de grote dag van Christus een lichaam ontvangen gelijkvormig aan Zijn

VAN DE ADMINISTRATIE

Van een abonnee te H. ontvingen wij 3 adressen van nieuwe abonnees; daarvoor mijn dank. Steeds merken wij dat op, dat de nieuwe abonnees uit plaatsen komen, waar ons blad het minst gelezen werd. Hieruit zien wij dat „Bewaar het Pand” steeds meer bekendheid krijgt, wat ook het doel is van de uitgave van ons blad, om de oude Gereformeerde beginselen te handhaven. Bij de 3 nieuwe abonnees ontvingen wij er nog 5, zodat wij weer 8 abonnees mogen doorgeven. f 75,- ontvingen wij weer extra, w.o. een gift van f 10,- voor eventuele wekelijkse verschijning. Wij blijven al onze abonnees opwekken om nog meer bekendheid aan ons blad te geven. Wie verrast ons een volgende maal? Wij blijven uitzien.
Adm. adres: Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn.
Giro 70 43 50.

v. d. L.

verheerlijkt lichaam. Vandaar dat Paulus tot beoediging van Gods kerk schrijft: En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij, Die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken, door Zijn Geest, Die in u woont”. Dit zal gebeuren, want God de Heere doet geen half werk.

Jong en oud, de tekst is een tijdgebonden tekst. Hij geldt voor de laatste periode van de wereld. De periode, waarin wij leven. Laat dat tot U doordringen. Leef daarbij en bid voortdurend: „O, Heere, maak waar, wat U gesproken hebt. Ook in mij”!
M. C. Tanis.

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

6.

Als de mens de vrijheid die in Christus is beleeft, komt hij steeds meer in een kinderlijke gebondenheid aan de Heere te staan.

Deze vrijheid bestaat niet in een godsdienstige beschouwing of menselijke beredenering van de zaak. De Schrift zegt ons: „Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn.”

Zolang de mens de slavernij van zijn eigen gerechtigheid en ongerechtigheid niet heeft leren kennen, kan de vrijheid die in Christus is, hem niet dierbaar worden. Elk mens is van nature blind voor zijn slavernij. Het is voor hem echt niet aantrekkelijk geheel van een Ander te worden, zodat er niets meer overblijft om eigen heer en meester over te zijn.

En al zou hij het willen, dan ontbreekt hem nog de kracht zichzelf vanuit zijn slavernij met een zekere godsdienstzin op te werken tot de vrijheid die in Christus is. Er blijft alleen, naar het Woord des Heeren, deze mogelijkheid over vrijgemaakt te worden door de Zoon. En bedenkt het wel dat er niets in de mens is overgebleven dat de vrijmaking door de Zoon begeert. Elk mens leeft van nature in een denkbeeldige vrijheid en streeft er naar die steeds meer tot ontwikkeling te brengen.

Tot de Joden die in Jezus geloofden is gezegd: „Indien gijlieden in Mijn Woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipel.” Daaruit blijkt ons dat die belijdenis gepaard moet gaan met de innerlijke beleving des harten, om de waarheid te verstaan en door de Waarheid vrijgemaakt te worden. En zo is Christus dan de grote Werkmeester van deze heerlijke vrijmaking die in Hem is. Als een mens in Christus wordt ingelijfd door de

vernieuwing des harten, gaat hij zuchten onder de heerschappij van zonde, Satan en ongeloof vanwege het innig verlangen voor de Heere te mogen leven.

Maar hoe zal iemand nu komen tot de vrijheid die in Christus is? Dat kan alleen in de weg waarin die vrijmaking door Hem is verdiend, in het buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid en heiligheid. En juist daarvan is ons verdorven hart zo afkerig. De mens wil zijn leven behouden en als het van ons willen afhankelijk gesteld was, dan zou het nooit gebeuren. Maar door de innige geloofsgemeenschap met de gekruiste Christus is het een heilige vanzelfheid een welgevallen te bekomen in de straffen van onze ongerechtigheid. Vanuit Christus leert ons hart buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid en heiligheid, om door Hem gereinigd te worden, opdat we bekleed door Zijn gerechtigheid, de vrijheid zouden smaken die in Christus is. Dat is een vrijheid, die niet alleen onder de bearbeiding van de Heilige Geest verkregen, doch ook beleefd kan worden.

Maar nu gaat het in de beleving van de Christelijke vrijheid niet altijd naar wens. De eigengerechtigheid van ons verdorven bestaan staat dit leven in de Christelijke vrijheid tegen, en komt telkens weer boven. Van daaruit wil de mens wat zijn en in zelfverheffing wil hij meer worden, en dat brengt zoveel beroering teweeg in het kerkelijke leven. Door de genade die de Heere belooft te verheerlijken opdat wij de geestelijke vrijheid die in Christus is, zouden verkrijgen, wordt de mens in de verdorvenheid van zijn eigengerechtigheid en ongerechtigheid niet beter, hij blijft daarin een gans verdorven zondaar. En maar al te weinig wordt daarmee rekening gehouden. Om in afhankelijkheid van de Heere de oude mens te kruisigen, te doden en te begraven en zo aan de troon der genade verbonden te blijven. Paulus heeft vanuit deze Christelijke vrijheid in afhankelijkheid van de Heere gestreden tegen het verderf van de wettische dienstbaarheid, die de ongerechtigheid in de hand werkt. Dat blijkt ons uit zijn reis naar Jeruzalem.

„Daarna ben ik, na veertien jaren, wederom naar Jeruzalem opgegaan met Barnabas, ook Titus medegenomen hebbende. En ik ging op door een openbaring, en stelde hun het Evangelie voor, dat ik predik onder de heidenen; en in het bijzonder aan degenen, die in achting waren, opdat ik niet enigzins tevergeefs zou lopen of gelopen hebben.”

De apostel mocht in afhankelijkheid van de Heere deze felle strijd voor Zijn naam en zaak strijden tot heil van de kerk. Vanuit de Goddelijke openbaring ging hij in het vertrouwen op de Heere naar Zijn gemeente in Jeruzalem. De ware eenheid in het geloof werd niet alleen door hem van ganser harte begeerd, doch ook biddende gezocht in de weg der gehoorzaamheid.

Titus kan ondervraagd worden door de apostelen in Jeruzalem naar de oprechtheid van zijn geloof in de gekruisigde Christus, want hij trouwde op Zijn bloed tot verzoening met God. Hij werd dan ook niet genoodzaakt zich te laten besnijden. Hij mocht in de Doop en dood van Christus de grond van zijn hoop hebben voor de eeuwigheid. En dat getuigde van de besnijdenis zijns harten tot vernieuwing des levens.

Maar daarmee werd de besnijdenis met een kerkbesluit niet verbonden alsof het op zichzelf een kwade zaak zou zijn. Dat de Joden om der vaders wil er nog een zekere achting voor hadden is te begrijpen. En dat hebben wij nog wel als sacrament des verbonds onder de oude dag. Het was op zichzelf niet zondig en goddeloos. Maar de dwang alsof het noodzakelijk was voor de rechtvaardigmaking, werd wel scherp veroordeeld, want dat onteerde de offerande van Christus en was voor de persoon zelf misleidend voor de eeuwigheid.

Laat ons met steeds meer ernst de besnijdenis des harten zoeken, want dat is tot eer van de Heere als wij vanuit de rechtvaardigmaking in het wezen des geloofs, deze zoeken in de oefeningen des geloofs. En dat is tot zaligheid van onze harten. En vandaaruit leidt de Heilige Geest het hart der gelovigen op de weg van heiligmaking die in Christus is.

Door af te wijken van de orde des heils blijft men staan in de eerste beginselen van het genadeleven. Daarin wordt de bediening van Christus gemist tot grote schade van het geestelijke leven. En zonder dat we er erg in hebben ver-

zanden we in een wettische geest die ons in het dorre doet wonen. Het innig en levendig werkzaam zijn uit het gemis van een heilswelddad die in Christus is, werkt profijtelijk en bindt ons hart aan de troon der genade.

Maar blijft men staan in de eerste beginselen van het genadeleven en wordt men daarin ten onrechte opgebouwd, dan ontstaat daardoor een geestelijke onvruchtbaarheid met wat wettische woelingen. Daarmee kan men wel bestaan zolang men van die droggrond niet wordt afgestoten vanwege de ongenoegzaamheid de Heere daarin te ontmoeten. Toch breekt die dag aan, dan gaat het gewoonlijk gepaard met grote verschrikkingen. Veracht de dag der kleine dingen niet, maar die er genoeg aan heeft stelt zijn ziel in groot gevaar.

Soest.

Galaten 2:1-3.

R. Kok.

D.V. 24 AUGUSTUS A.S. NAAR ZWOLLE

We kunnen nog niet veel nadere mededelingen doen. Wel kunnen we u vertellen, dat we bijzonder goede medewerking hebben in Zwolle en wel van verschillende kanten. Er is al een samenspreking geweest tussen de directeur van het kerkelijk bureau, de politie en de V.V.V. De politie overweegt om een bepaald parkeerterrein voor onze mensen vrij te houden. Dat zou heel mooi zijn. Bij het terrein, dat de politie op het oog heeft, is ook gelegenheid om een verfrissing te gebruiken en van de toiletten gebruik te maken. Dat zal voor velen, die van verre komen, van groot belang zijn. Tijdig hopen we u hieromtrent nader in te lichten.

Ds. Van Leeuwen deelde me zojuist mede, dat hij DV hoopt te spreken over **Gericht en heil**. Op het onderwerp van Ds. Tanis moet u nog even wachten.

Te zijner tijd hoort u wel, wie er nog meer zullen spreken. Dat staat thans nog niet helemaal vast.

dit is voor niemand een bezwaar om alvast voorbereidende maatregelen te nemen voor het bezoeken van onze 8e ontmoetingsdag. We krijgen de indruk, dat men hier en daar al bezig is een bustocht te organiseren. Het is wel van belang, dat men ook elders tijdig maatregelen neemt.

Als u gelegenheid hebt, hoopt u toch ook op DV zaterdag 24 augustus a.s. naar Zwolle te komen?

B.

Naar de katechisatie

(155)

DE WET DES HEEREN

HET ZESDE GEBOD (4)

Zo hebben we met elkaar besproken, dat de Wet des Heeren naar haar diepe geestelijke zin de WORTEL van de doodslag blootlegt en laat zien het diep verdorven bestaan van de mens, die voor God als een doodslager wordt aangemerkt, gezien de nijd, haat, afgunst, toorn en wraakgezigheid die in zijn hart liggen.

Daarom is VERNIEUWING van het hart nodig, waardoor de mens uit een andere levenswortel vrucht zal dragen, zoals onze Heidelbergse verklaart in Zondag 40. Vraag 107 luidt: „Maar is het genoeg, dat wij onze naaste, zoals te voren gezegd is, niet doden? En dan is het antwoord: „Nee; want God, verbiedende de nijd, haat en toorn, gebiedt, dat wij onze naaste liefhebben als onszelf en jegens hem geduld, vrede, zachtmoedigheid, barmhertigheid en alle vriendelijkheid bewijzen; zijn schade, zoveel als ons mogelijk is, afkeren en ook onze vijanden goeddoen.”

Dit is de HOOFDSOM van de Wet, namelijk God lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf. Zo heeft Christus Zelf getuigd. Matth 22:37-40.

Het is het nieuwe levensbeginsel, dat hier aan de orde is en dat de Heilige Geest in het hart werkt door het Woord.

Wij hebben het Pinksterfeit weer mogen herdenken, dat de Heilige Geest is uitgestort in die wachtende, biddende gemeente, die eendrachtiglijk bijeen was in de opperzaal te Jeruzalem.

Deze uitstorting is geweest een „éénmalig” feit, welke niet meer herhaald wordt, evenals ook niet het kerst-, paas- en hemelvaartsfeit. Maar wel is noodzakelijk, met name in onze geesteloze tijd, een nieuwe openbaring van de krachtadige werking van de Heilige Geest, om zondaars-

harten over te planten door Zijn wederbarend werk vanuit de oude verdorven levenswortel van de eerste Adam in de nieuwe levenswortel van de TWEEDE Adam, Christus, als de ware Wijnstok, opdat de nieuwe levensvrucht uit Hem opbloeie.

In onze vorige les hebben we opgemerkt of soms onze Heidelberger met haar antwoord „dat God gebiedt, dat wij onze naaste liefhebben als onszelf” ook terecht komt bij de z.g.n. „moraal-prediking”, zoals die in onze tijd zo sterk gebracht wordt met haar „medemenselijkheids-beschouwing” en haar „verlossingsleer”, waarbij de verlossing al meer gezien en geleeraard wordt als verlossing uit sociale nood en ellende. Volstrekt niet, zeiden we. De Katechismus laat hier uitkomen de eis der Goddelijke wet. En nu kan de mens nooit uit zichzelf die eis volbrengen krachtens zijn diepe val, al probeert hij dit wel te doen en zalig denkt te worden uit een verbroken werkverbond.

Nu is er wel door Gods ALGEMENE goedheid een uiterlijke betrachting van weldoen aan onze medemens, waartoe de mens ook verplicht is. We lezen van de rijke jongeling, die ook die uiterlijke betrachting had, dat Jezus hem zelfs hierom beminde. Zij is dan ook als een rem op de doorwerking van de vloek der zonde, op de uitleving in haat en toorn. En gelukkig, anders ware samenleving onmogelijk, ja, dan zou het hier een volledig helleleven zijn.

Daarom dienen we te onderscheiden, dat er zijn: algemene werkingen van de Heilige Geest en bijzondere, zaligmakende werkingen. Ook die „algemene” werkingen zijn weldaden en noodzakelijk voor dit leven, op maatschappelijk en godsdienstig gebied. Maar zij zijn niet genoeg voor de eeuwigheid. De Heere zal zeggen tot degenen, die voor de hemelpoort staan en roepen: **Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd en in Uw Naam duivelen uitgeworpen en in Uw Naam vele krachten gedaan:** Ik heb u nooit gekend, gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt! (Matth 7:22 en 23).

Daarom is de ZALIGMAKENDE bearbeiding van de Heilige Geest noodzakelijk tot kennis van de beleving met het hart van de liefde tot God en tot de naaste. Eerst dus: God lief te krijgen boven alles als de eerste tafel van Gods wet en daaruit de beleving van de naaste lief te hebben als onszelf.

Voor de levendgemaakte zondaar wordt die Wet dan een liefde-wet. Zij is een hartelijk vermaak in de liefdedienst des Heeren. Dan is het niet een „moeten”, maar een „mogen”, een innige lust van het hart. Zie psalm 119. „Wat vree heeft elk, die Uwe Wet bemint.”

En wanneer de liefde Gods, uitgestort door de Heilige Geest in het hart, ervaren wordt, zal de wederliefde tot God en tot de naaste zeker openbaar worden als vrucht des Geestes. Van die vrucht schrijft de apostel in Galaten 5:22: „Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lapkmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.”

In de beleving van die gezindheid zal dan ook „geduld met de naaste, vrede, zachtmoedigheid, barmhertigheid en alle vriendelijkheid jegens hem bewezen worden. Maar hierover nog iets in de volgende les D.V.

Zij het onze bede:

„Och, schonk Gij mij de hulp van Uwe Geest, Mocht die mij op mijn paan ten

leidsman strekken.

„Ik hield dan Uw wet, dan leefde ik onbevreesd;

Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,

Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,

Hoe Uw geboon mij tot Uw liefde wekten.”

E.

v. L.

DE PREDIKING VAN DE NADERE REFORMATIE

1.

Zo luidt de titel van het proefschrift, waarop Ds. T. Brienens, Chr. Geref. predikant te Groningen, op 31 mei j.l. is gepromoveerd tot doctor in de godgeleerdheid. Het werk is keurig uitgegeven door Ton Bolland voorheen H. A. van Bottenburg B.V., Prinsengracht 493, Amsterdam. Het telt 378 pag. en kost f 29,50.

De uitgever vroeg om het proefschrift spoedig

na 31 mei te bespreken in verband met de vakantietijd. We willen graag aan het verzoek van Bolland voldoen. Het betreft naar onze mening een belangrijk proefschrift, dat de aandacht zal trekken. Het raakt ook de prediking in de Chr. Geref. kerken. Daarom kunnen en willen we niet volstaan met een betrekkelijk korte beoordeling. We willen onze lezers in een aantal artikelen vertellen van de inhoud van dit werk en dan aan het einde onze beoordeling geven. Nu reeds moeten we zeggen, dat het proefschrift ernstige bedenkingen bij ons heeft opgeroepen. Dit neemt echter niet weg, dat we het gaarne willen aanbevelen voor hen, die tot oordelen bevoegd zijn. De prediking heeft in de tijd van de Nadere Reformatie een bepaalde vorm gekregen en Dr. Brien en laat dat duidelijk zien.

Het proefschrift gaat over een belangrijke periode van onze Vaderlandse kerkgeschiedenis. Het onderwerp, waarover het handelt is ook van belang. In het laatste hoofdstuk komt Dr. Brien tot een eigen beoordeling en dat is natuurlijk van betekenis.

Het proefschrift bevat een onderzoek naar het gebruik van de klassifikatiemethode binnen de prediking van de Nadere Reformatie. Wat daarmee bedoeld wordt komt duidelijk naar voren. In de inleiding zegt Dr. Brien, dat zijn onderzoek zich speciaal richt op de prediking van de Nadere Reformatie en een bijdrage wil leveren aan de beschrijving van de geschiedenis van de prediking. Hij schrijft even verder, blz. 8, dat het niet gemakkelijk is het verschijnsel „Nadere Reformatie” precies te omschrijven.

Ten dienste van ons onderzoek — aldus Dr. Brien, blz. 10-11 — en om aan te geven het historisch en dogmatisch raam van deze beweging willen we uitgaan van de algemene aanduiding die A. F. N. Lekkerkerker geeft, wanneer hij de Nadere Reformatie typeert als „een stroming in de Gereformeerde Kerk, die in de jaren na de nationale synode van Dordrecht (1618-1619) heeft aangedrongen op een voortgaande reformatie, die zich dan vooral richt op de praktijk der godzaligheid, heiliging des levens, persoonlijk verkeer met God.... De beweging ontstond o.a. als waarschuwend reactie tegen de leerheiligheid, die zich na de synode van Dordrecht dreigde meester te maken van de Kerk en van de prediking; ze was met name gericht op de praktijk van het kerkelijk leven en gaf daarom veel aandacht aan de prediking, de catechisatie, het huisbezoek en de meditatie. De klemtoon lag op de groei en de vrucht van het geestelijk leven als christen. Veel werd gesproken over de uitverkiezing; het woord en de zaak van de zgn. bevinding namen een sleutelpositie in”.

De vraag die nog steeds om antwoord roept, is: Waar liggen nu de wortels van deze eigenaardige stroming in het nederlandse protestantisme?

Men heeft gewezen op het puritanisme in Schotland en Engeland en de Nadere Reformatie in het verlengde hiervan gezien. Anderen denken aan verwantschap met de middeleeuwse mystiek en met de moderne devotie. Van groot belang is ook de verhouding tot de Reformatie.

Eén van de belangrijkste middelen — zo schrijft Dr. Brien even verder, blz. 11-12 — waardoor de mannen van de Nadere Reformatie hun inzet trachtten te verwezenlijken was de prediking. Ze hebben ontzaglijk veel gepreekt en zo kwam hun woord, invloed en boodschap direkt onder het volk. Juist in deze prediking ligt hun kracht en door de prediking is de Nadere Reformatie van zo grote betekenis geworden. Honderden preken en vele preekbundels zijn uitgegeven, bewaard gebleven en worden nog gelezen.

Een eigenaardig gegeven in de prediking van de Nadere Reformatie is nu de klassifikatiemethode. Daaronder verstaan we de indeling van de hoorders in allerlei klassen, staten en standen en het behandelen van hen overeenkomstig deze indeling in de preken. Door deze klassifikatiemethode is de prediking van de Nadere Reformatie onderscheiden van alle andere prediking. In deze klassifikatiemethoden namelijk kulmineert haar eigensoortigheid. Vandaar dat onze analyse zich op deze klassifikatiemethode binnen de prediking van de Nadere Reformatie toespitst.

In Hoofdstuk I spreekt Dr. Brien over **De prediking van de Reformatie tot de Nadere Reformatie in Nederland**. (Historische ontwikkeling). Daarin gaat het eerst over de prediking tot aan 1566. Genoemd wordt o.a. Angelus Merula. Op blz. 29 lezen we: Tijdens zijn verblijf te Parijs komt

hij in aanraking met de Bijbel en ontmoet er o.a. Calvijn. In 1508 keert hij terug naar Nederland. Dit geeft de indruk, dat deze prediker toen Calvijn heeft ontmoet. Calvijn werd echter eerst in 1509 geboren.

Vervolgens spreekt Dr. Brien over de hagepreken rond 1566, dan over gemeentepreken (1572-1575) en tenslotte over theologisch verantwoorde preken na 1575. Daarbij handelt Dr. Brien over: oprichting van theologische opleidingen, theologie in de preken, prediking in de periode der Orthodoxie. Toen was er de **gemoedelijke of praktische** spreektrant, de **dogmatische preek** en de **polemische preek**.

Onder Orthodoxie — aldus de geleerde schrijver op blz. 50, noot 10 — verstaan we de stroming na de Reformatie die de leer steeds scherper dogmatisch omlijnde en meende deze te moeten verdedigen tegen elke werkelijke en mogelijke afwijking, zoals in Nederland gebeurde tegenover Rooms en, Dopersen, Luthersen en Remonstranten of Contra-Remonstranten en zelfs tegenover elkaar binnen dezelfde hoofdrichting. Vgl. A. F. N. Lekkerkerker, *Orthodoxie*, blz. 596 ev.

De laatste paragraaf van dit hoofdstuk heet: aandacht in de preek voor hart en leven. We nemen dat hier geheel over:

Dit alles bleef niet zonder gevolg. Het werkte een ingrijpende ondermijning van de ernst van de prediking en van de zin der theologie in de hand. Langzamerhand nam de belangstelling voor de kerkdiensten af. Er ontstond ook afkeer van de preken, waarin telkens weer de tegenstanders werden gehekeld en eigen standpunt bewierookt.

De mensen gingen de predikers zoeken wien het meer om het christelijk leven dan om de zuivere leer te doen was, meer om het gemoed dan om het verstand, meer om het hart dan om het hoofd.

Zo kwam er de stroming die accent ging leggen op en aandacht begon te geven aan het innerlijke zieleleven en de levenswandel, welke zo lange tijd tekort gedaan waren en niet aan hun trekken hadden kunnen komen.

De prediking van de Nadere Reformatie doet zijn intrede!

B.

Voor de jeugd

BESTE JONGELUI!

Gideon 25 (Richt. 6 : 27)

„Toen nam Gideon tien mannen uit zijn knechten, en deed, gelijk als de HEERE tot hem gesproken had. Doch het geschiedde, dewijl hij zijns vaders huis en de mannen van die stad vreesde om het te doen bij dag, dat hij het deed bij nacht.”

Gideon deed gelijk als de HEERE tot hem gesproken had. Hij brak het altaar van Baäl af en het bos/de paal hieuw hij om. Daarna bouwde hij een altaar voor de HEERE, op de aangewezen plaats en offerde de var van zeven jaren, die van zijn vader was.

Hier zou de vraag kunnen opkomen: Gideon mag je dat wel doen? Mag je zo maar de var van je vader nemen? Het is toch jou var niet? Is dit eigenlijk geen stelen? Moet je het eerst niet aan je vader gaan vragen, of hij daar zijn goedkeuring aan geven kan?

Het zou in bepaalde opzichten verkeerd hebben kunnen zijn, wanneer b.v. Gideon deze var genomen had, ten bate van zichzelf. Dan was het stelen geweest. Ik wil daarop wijzen, omdat ik de mogelijkheid niet uitgesloten acht, dat van deze daad van Gideon wel eens een verkeerde toepassing zou kunnen worden gemaakt. Je zoudt in de verzoeking kunnen komen, om ongevraagd iets, wat van je vader of moeder is, weg te nemen. Je voelt wel aan, het zit niet helemaal richtig, het mag eigenlijk niet. Maar dan komt ineens die geschiedenis van Gideon je voor de aandacht. En dan zeg je: Zie je wel, Gideon heeft ook zo maar de var van zijn vader genomen, zonder er om te vragen. Ik zie daarom niet (meer) in, waarom ik verkeerd gedaan zou hebben door eens in de portemonnaie van mijn vader te kijken en daar wat uit te nemen.

Als je zo de bijbel gebruikt, dan is het natuurlijk misbruik. En dat komt nog al eens voor. Men gebruikt de bijbel dan tot een dekmantel voor de zonde. Dit gebeurt ook, wanneer over de zonden van Gods kinderen eerlijk geschreven

wordt. Zie je wel, zegt men dan, David heeft ook zo veel verkeerde dingen gedaan, en Salomo ook en ja, wie nog meer niet? Gods kinderen zijn ook mensen, met veel zwakheden en gebreken. En die staan ons niet beschreven in Gods Woord ter navolging, maar tot waarschuwing. Het zijn bakens in zee. En je weet, waar bakens in zee voor dienen. Zij geven de gevaarlijke plaatsen aan, opdat je geen ongelukken zoudt krijgen. In natuurlijk opzicht mag je dankbaar zijn voor die bakens in zee. Veronderstel dat ze er niet waren, wat zouden er veel ongelukken gebeuren. Zo is het nu geestelijk ook. We mogen de Heere wel dankbaar zijn, dat Hij ons door de „vallei” van Zijn kinderen waarschuwt, opdat we niet in hetzelfde kwaad zouden verzeilen.

Maar, zeg je: Nu ben ik er nog niet uit, of Gideon „goed” dan wel „verkeerd” deed, door zo maar die var van zijn vader te nemen.

Gideon deed er in dit geval geen kwaad mee. Want de HEERE had het hem geboden om dit te doen. En de HEERE kon dat gebieden. Want Hij is de absolute Eigenaar van alles.

Al d' aard en alles, wat zij geeft,
Met al wat zich beweegt en leeft,
Zijn 't wettig eigendom des HEEREN.
Hij heeft z' in haren ochtendstond,
Op ongemeten zeën gegrond.
Doorsneden met rivier en meren.

Wat staan wij daar weinig bij stil, dat God de absolute Eigenaar van alles is. Hij kan daarom van het Zijne geven, aan wie Hij wil. Maar Hij kan ook het Zijne weer ontnemen, aan wie Hij wil. Hij doet alles, wat Hém behaagt. Job heeft dit door het geloof verstaan, toen hem al zijn bezittingen — geen eigendommen — werden ontnomen. (Er is verschil tussen eigendom en bezit. Ik kan iets in bezit hebben, terwijl het toch mijn eigendom niet is, b.v. een „huurhuis”. Ik ben wel de bezitter, maar een ander is de eigenaar en daar moet ik huur aan betalen). Toen Job zijn „bezittingen” kwijt raakte, zeide hij: De HEERE heeft „gegeven”, de HEERE heeft „genomen”, de Naam des HEEREN zij gelooft. Hier stond hij in de rechte verhouding tegenover God. Als men zo in de rechte verhouding tegenover God mag staan, door het geloof, dan kan men het met God eens zijn, ook als Hij ons dingen ontnemt, die ons lief zijn.

Wie het absolute eigendomsrecht van God erkent, die kan in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar en voor het toekomstige vertrouwend zijn. Dat is niet zo gemakkelijk als het lijkt. Dit is alleen mogelijk door het geloof, dat God werken moet. Eens en iedere keer weer. Bij mij en ook bij jullie. Vraag daar maar veel om.

Gideon deed dus niet verkeerd, door ongevraagd de var van zijn vader te nemen tot een brandoffer. Hij volbracht alleen het „Gebod van zijn God”. Terwijl ik dit zo neerschrijf, komt ineens dit vers in mijn gedachten:

Och, of wij Uw geboën volbrachten
Genâ, o hoogste Majesteit.

Gun door 't geloof, in Christus krachten,
Om die te doen uit dankbaarheid.

Hebben jullie ook wel eens zo iets, dat als je met de bijbel bezig bent, dat er dan dergelijke dingen in jullie gedachten komen? O zeker, daar kun je geen grond van maken voor de eeuwigheid, hoor. Maar verwacht het toch ook maar niet. En als het in je gedachten komt, zoekt het dan maar vast te houden en er over door te denken. Het zijn de slechtste bezigheden niet. De dichter van het boven omschreven vers was er achter gekomen, dat hij in eigen kracht de geboden des HEEREN niet kon volbrengen. En wie kan dat wel. Dat kan niemand. Dat kon Gideon ook niet. Daarom zal Gideon, toen hij tot de daad over moest gaan en het gebod Gods moest volbrengen, de HEERE daarbij zeker nodig gehad hebben. Dat is in zulke omstandigheden, zulk een natuurlijke zaak, het geestelijke leven eigen, dat het er niet eens apart bij vermeld staat. Gelukkig zijn jullie, als je er ook achter gekomen bent, dat je de geboden des HEEREN in eigen krachten niet volbrengen kunt. Dan krijg je God nodig! En Die is nabij al degenen, die Hem aanroepen.

Gideon deed het bij nacht, want hij vreesde zijns vaders huis en de mannen der stad. Als er staat dat Gideon vreesde, dan moeten jullie dit niet opvatten als zou Gideon toch nog bang geweest

zijn. Dat zou op zichzelf geen wonder zijn geweest. Want stel je voor:

Hij moest met tien mannen toch een grootse daad ondernemen, een daad die hun natuurlijke krachten te boven ging. Hun kracht was maar klein tegen een grote overmacht, waar ze uiteindelijk tegenover stonden. En wie zou dan niet vrezen? Ik dacht dat jullie dit wel begrepen. Doch zó vreesde Gideon niet. Zijn vrees is geen bangheid, maar veeleer voorzichtigheid. Hij vreesde, dat als hij het overdag zou doen, dat hij dan in de uitvoering van zijn reformatische daad wel eens verhinderd zou kunnen worden. Men zou hem ongetwijfeld tegenstaan. En om nu zijn werk ongehinderd te kunnen doen, heeft hij de nacht de meest geschikte tijd geacht. Hier zit voor ons ook lering in. Want het leert ons, dat we onze taken maar niet luk-raak moeten uitvoeren. We hebben tenslotte ons verstand ook nog. Niet om daarop te vertrouwen, maar wel om het te gebruiken. En als het dan onder bepaalde omstandigheden raadzaam is, om hervormingswerkzaamheden in de nacht te verrichten, dan zijn het echt geen „werken der duisternis”. Je kunt overdag werken der duisternis doen en des nachts werken des lichts. Werken der duisternis zijn werken die het licht niet zien mag. We houden ze maar graag verborgen.

Werken des lichts komen toch wel openbaar, ook al worden ze in de nacht gedaan. Want wat dan in het verborgen geschiedt, zal de HEERE in het openbaar vergelden.

Zo kunnen in onze huizen wel eens dingen moeten worden opgeruimd, waar beslist zonden mee worden bedreven. Doch als je het overdag zoudt doen, dan zou dit op veel tegenstand van je huisgenoten kunnen stuiten. Mogelijk zouden ze toch nog weer iets van het „vergif” zoeken weg te stoppen, zodat dan uw daad maar een halve zou blijken te zijn. Als dan de nacht zich beter voor de uitvoering van uw voornemen leent, gebruik hem er dan voor. Doe het met een biddend hart tot God. En dan zal de HEERE Zelf voor de uitkomst instaan. We zien dat in het leven van Gideon.

Maar ik zie ook dat de mij toegestane ruimte al weer verbruikt is, dus laten we dat dan de volgende keer maar gaan bekijken. We doen alles maar rustig aan. Al pratende komt zodoende het één en ander aan de orde. Ik krijg nog wel eens vragen, en die zoek ik er tussendoor dan maar te beantwoorden.

Ontvang allen weer de hartelijke groeten van jullie aller

Ds. H. C. v. d. Ent.

Plaats uw familieberichten in „Bewaar het Pand”

Tegen praktisch iedere kwaal is **kruid gewassen**.

Reeds meer dan 40 verschillende kruidenrecepten kunnen wij uit voorraad leveren.

Vermeld wel duidelijk waar de kruiden voor bestemd zijn!

Kuur voor een maand. . . . f 8,50
(verzendkosten inbegrepen)

Drogisterij

SIKKING

Barvoetestraat 5 - Haarlem - Telefoon 023-312882
Giro 190609

Langs deze weg willen wij onze hartelijke dank betuigen aan familieleden, vrienden en burens, voor de belangstelling en attenties bij ons 40-jarig huwelijksfeest onderzonden.

H. MOLENAAR
P. MOLENAAR -
NIEMANTSVERDRIET

Barendrecht, mei 1974
Oude Haven 59

WOORD EN DAAD

Verschenen is het eerste nummer van Woord en Daad, het blad van de gelijknamige stichting.

Daarin wordt het doel van de stichting uiteengezet, nl. de daad voegen bij het Woord en niet omgekeerd. Omdat bij allerlei interkerkelijke acties de daad voorop wordt gesteld en het Woord secundair wordt geacht, konden vele Schriftgelovige christenen in Nederland daaraan niet meedoen. De Stichting Woord en Daad komt aan hun bezwaren tegemoet, omdat zij niet meedoen. De Stichting Woord en Daad komt aan hun bezwaren tegemoet, omdat zij niet meewerkt met kerken en instanties, die het Woord op de tweede plaats en de daad op de eerste plaats stellen.

Woord en Daad start met projecten in drie verschillende landen:

1. Een vliegtuig van de Mission Aviation Fellowship voor Irian-Jaya (ons vroegere Nieuw Guinea). „Ik sta daar voor meer dan 100 procent achter”, aldus ds. Kuyt, zendeling van de gereformeerde gemeente. „Zonder deze vliegtuigen van de M.A.F. zou onze zending in Irian-Jaya reeds lang verdwenen zijn”, aldus schrijft ds. J. v. d. Velden, zendeling van de vrijgemaakte kerken aldaar. Kosten f 135.000,—.
2. In het arme India:
a. een zuivelindustrie f 29.750,—; b. een pluimvee-

bedrijf f 7.700,—; c. een kleuterschool f 2.270,—.

A. en b zijn binnen een jaar self-supporting.

3. In Kenya de uitbreiding van een bestaande school onder leiding van dr. Anderson en mej. v. d. Klis. Kosten f 50.000,—.

Giro 30.20.900 t.n.v. Stichting Reformatische Hulpactie Woord en Daad te Velp G. Gratis exemplaren van dit blad aan te vragen bij: Woord en Daad, Postbus 115, Parkstraat 52, Velp G.

Boekbesprekingen

S. Paas, **„VREDE EN EENHEID IN EUROPA”**

Buijten & Schipperheijn B.V. Valkenburgerstraat 106, Amsterdam-C.

De schrijver laat ons zien wat er al niet gedaan is en wordt om te komen tot het bestendigen van vrede en het uitbannen van oorlog. Echter zonder volledig en blijvend succes.

Aan het einde van de inleiding zegt hij:

„De Bijbel handelt ten volle over oorlog en vrede, over zonde en verlossing. Centraal staat daarin de oproep aan de gevallen en derhalve tot onvrede gekomen mensen tot bekering, en de verwijzing naar het Koninkrijk van God, waarin de Heere door oordeel en verkiezing Zijn vrede zal volmaken.

Het bijzondere van deze tijd is niet dat er verzet bestaat tegen deze vredevisie van het Evangelie. Dat is altijd reeds zo geweest. Het opmerkelijke ligt hierin dat de verschillende vormen van verzet overeenkomsten in elkaar ontdekken en meer dan ooit tot bundeling schijnen te komen.

In de volgende hoofdstukken is geprobeerd om aan de hand van de Bijbel het hedendaagse streven naar vrede en eenheid te verduidelijken. Enkele ontwikkelingen in ons eigen werelddeel West-Europa als onderwerp gediend.”

Het werk geeft ons een goed inzicht. De schrijver licht ons in en geeft voorlichting aan de hand van Gods Woord. Daaraan ontleent dit boek zijn waarde. Het is een oproep om terug te keren tot de Heere en de normen van Zijn Woord.

De prijs van het boek is f 10,—

B.

Jaarverslag 1973 van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheligen.

Het verslag gaat over het tijdvak oktober 1972 — oktober 1973. Het bevat een ten geleide van de voorzitter Ds. J. van Prooijen en daarna een beknopt overzicht van de gevoerde correspondentie. Ook is er in opgenomen een verslag van de jaarvergadering op 13 januari 1973.

Het bestuur is zeer actief. Dat blijkt voldoende uit het verslag. Vele leden steunen de vereniging. Dat zouden er nog veel meer kunnen zijn. Er gaat van de arbeid van de vereniging een getuigenis uit. Het doel blijkt duidelijk uit de naam van de vereniging. Zij is gevestigd te Ede. Het correspondentie-adres is Schras 7, Ederveen. De leden-administratie bevindt zich Acacialaan 5, Leusden-C.

B.

Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

HARTELIJK WELKOM IN ELBURG

op de **ZENDINGSDAG**, uitgaande van de Chr. Geref. Kerk te Elburg, op **D.V. woensdag 24 juli 1974** in het gebouw van de Gereformeerde Kerk, Vrijheidstraat.

MORGENSAMENKOMST:

Aanvang 10.30 uur.

Leliding:

Ds. H. van Leeuwen, Elburg

Spekers:

Ds. G. Bouw, Scheveningen

Ds. H. C. v. d. Ent, Katwijk aan Zee.

MIDDAGSAMENKOMST:

Aanvang 14.00 uur.

Spekers:

Ds. P. Beekhuis, Noordeloos

Ds. Tj. de Jong, Ned. Herv. Pred. te Garderen voor Spaanse Evang. Zending.

Sluiting:

Ds. N. de Jong, Driebergen.

Het adres voor al Uw
GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalm boekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

Voor bijbels, boeken en muziek
is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad

Snelle levering,

ook van de allernieuwste uitgaven

**LINDENBERG'S
BOEKHANDEL**

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 11 16 07

Te huur in

Westkapelle en
Aagtekerke

**ZOMERHUISJES en
APARTEMENTEN**

in de nabijheid van de
mooie Walcherense bossen,
duinen en stranden.

FRANS DE VISSER,
Prelaatweg 17, Westkapelle,
tel. 01187 - 441

ZOJUIST VERSCHENEN

**DE PREDIKING VAN DE
NADERE REFORMATIE
DR. T. BRIENEN**

In deze zojuist verschenen studie, beschrijft dr. Brienens de prediking van de Nadere Reformatie. Talloze preken hebben de „oudvaders” ons nagelaten, maar wat is nu het eigene ervan? Wat onderscheidt deze preken van die van tijdgenoten?

Op deze vraag geeft dit boek een duidelijk antwoord en geeft in het slothoofdstuk aan, hoe die preken nawerken in de tegenwoordige tijd bij de Geref. Bond, Chr. Geref., Geref. gemeente, Oud-Geref. enz.

Ieder, die belangstelling heeft voor de Nadere Reformatie, moet dit boek beslist lezen.

OMVANG 378 PAG.

PRIJS: f 29,50

**BOEKHANDEL - ANTIQUARIAAT - UITGEVERIJ
TON BOLLAND**

Prinsengracht 493, Amsterdam, - Tel. 020 - 221921